

ترجمه رساله مسار الشیبه شیخ مفید

ابو عبدالله محمد بن محمد بن نعمان الحارثی معروف به ابن معلم (چون پدرش در زمان خود مدرسی معروف بوده است) در اواخر سال ۳۳۴ یا ۳۳۸ هـ (۹۴۵ یا ۹۵۰ م) در بغداد متولد شد . تاریخ وفات او را در همانجا به سال ۴۱۳ هـ نوشته اند ولی در این که شب جمعه سوم رمضان (ریحانة الادب ج ۴ ص ۶۱) یا ۲۸ رمضان (۲۶ نوامبر ۱۹۲۲ م) بوده (متن فرانسه دائرة المعارف اسلام ج ۳ ص ۶۶۸) اختلاف است .

شیخ یکی از بزرگترین علمای شیعه و فقیه و عالمی بزرگ بوده است و با باقلانی معروف مناظره ای کرده که در کتابها به تفصیل نقل شده است (ریحانة الادب) .

در این که چرا به او مفید گفته اند بعضی این طور نوشته اند که عضدالدوله دیلمی از باب قدردانی و رعایت مقام استادی برای مجلس درس او مستمری خاص تعیین کرد (ریحانة الادب ج ۴ ص ۵۸) و بعضی نوشته اند که چون مجلس درس شیخ مایه استفادۀ بود و هر کس اشکالی داشت در آنجا طرح می کرد به او لقب مفید داده اند (دائرة المعارف اسلام) .

نوشته اند که شیخ عکبری الاصل و بغدادی المنشأ بوده است (ریحانة الادب) ولی ظاهراً دودمانش در خراسان می زیسته و از آنجا برخاسته اند (دائرة المعارف اسلام) .

شیخ مفید برای تحصیل علم به موصل ، گرگان ، دینور ، خوارزم ، طبرستان و حتی به مصر سفر کرد (دائرة المعارف اسلام) و

از محضر اساتیدی نظیر شیخ صدوق (ابن بابویه) بهره گرفت و خود بدان پایه رسید که شاگردانی نظیر شیخ طوسی که به او شیخ الطائفه گفته‌اند و سید رضی و مرتضی تربیت کرد (ریحانة الادب).

شیخ مفید کثیر التالیف بوده است. در حدود ۵۶ کتاب و رساله به او نسبت داده اند (ریحانة الادب) که در بین آنها رساله - الاعتقادات و تذکرة الاحکام معروف است (دائرة المعارف اسلام).

دیگر رساله‌ها را الشیعه است که نسخه‌ای از آن در کتابخانه آستان قدس و نسخه دیگری در کتابخانه مدرسه عالی سپهسالار طهران موجود است.

مرحوم مدرس تبریزی که ظاهراً کتاب را ندیده بوده است می‌نویسد این نسخه ضمیمه نسخه شماره ۳۸۸۱ کتابخانه مدرسه سپهسالار است و «حاری مختصری از حالات ائمه اطهار و معاندین ایشان» (ریحانة الادب ص ۶۰) ولی چنان که از مطالب آن برمی‌آید نوعی وقایع ایام و الشهور است زیرا شیخ در ضمن ذکر بیان خصوصیات هر ماه، روزها و شبهای عزیز و مهم را ذکر کرده و بدیای مطالبی از قبیل نزول قرآن و شهادت ائمه اطهار و مناسک حج و بعضی از وقایع مهم تاریخ اسلام پرداخته است. نسخه کتابخانه آستان قدس که در ۹۷۸ کتابت شده ضمیمه دو رساله دیگر: جوامع الکلمات صیمری و تمیین الفرقة الناجیه بحرانی است که در ۲۲ صفحه به قطع وزیری کوچک نوشته شده و وقفی ابن خاتون است (شماره: ۲۳۲۶-۲۳۲۷-۲۳۲۸).

کلمه مسار در عربی به تلفظ و معانی مختلف آمده است نظیر اسم قلعه‌ای در یمن، لحن راز گوینده (منتهی الارب - نفیسی) ولی آنچه با موضوع رساله شیخ مفید مناسبت دارد به فتح م و تشدید حرف آخر است جمع مسرت. خود مفید هم کلمه مسار را در برابر احزان آورده و در آغاز رساله نوشته است: «فی فرق بین اوقات المسار و الاحزان» هیئت تحریریه نامه آستان قدس از آنجا که این رساله در دسترس نبود (بک بار در مصر چاپ شده) و قدرش مجهول مانده بود از باب جلالت قدر شیخ مفید عالم بزرگ شیعه شایسته دید ترجمه آن را در دسترس علاقه‌مندان قرار دهد.

از مترجم محترم آقای حاج شیخ محمد حسین بختیاری - کوه سرخی مدرس دانشکده الهیات مشهد نیز سپاسگزاری می‌شود.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ وَبِهِ نَسْتَعِیْنُ

ثنا و ستایش مختص ذات پروردگاریست که از حکمت سرشار خود بما بندگان روشنی و بینش مرحمت فرموده و از راه فضل و رحمت ما را به جانب خود هدایت و راهنمایی کرده و شیوه اطاعت و فرمان برداری را بر ما منت گذاشته و فراهم و آماده نموده است . برای نعمت‌های دائمی و ثمرات و فواید همیشگی که علی‌الدوام از مبدء متعال بر ما بندگان اضافه می‌شود و بهره‌مندیم شکر گزار می‌باشیم .

درود و ثنای بی‌منتهای خدا بر برگزیده از مردم محمد (ص) و اهل بیت پاک و پاکیزه آن حضرت باد .

بعد از حمد خدا و ثنای بر محمد (ص) مصطفی حق سبحانه و تعالی ترا مؤید بدارد و توفیق دهد به رفتار و عمل به اندازه احتیاج در تاریخ مختصر ایام سرور و شادی شیعیان که مطابق آیات قرآنی و اخبار صحیح شرعی بیان می‌نمایم .

به‌جان خودم قسم دانستن این کتاب و فهم مطالب آن زینت و زیوراست برای مؤمنین زیرا بمنزله کلید است برای قفل‌هایی که تا بحال بوسیله دانشمندان گشوده نشده اگر چه همیشه اشخاص پاک طینت و صالح از این گروه خداوند آنها را حمایت و حفاظت فرموده برای اقامه و پیاداشتن عبادات و تقرب جستن به مبدء بوسیله طاعات اوقات را مراعات می‌کردند و آنچه در این ایام واجب بوده برای حفظ و نگهداری دین و مذهب بجا می‌آوردند بلکه بعضی از اساتید و بزرگانی از علما برای امتیاز ایام سرور و شادی از روزهای حزن و سوگواری به اندازه کمی نوشته‌اند لیکن بجهت اختصار مطالب نوشته شده موجب اقناع نفوس زکیه و آرامش روان‌های پاک نمی‌گردید .

بیاری و راهنمایی قادر متعال می‌گنجانم در این کتاب با بهایی را که جامع گفتار قدما باشد بعلاوه مطالب دیگری که دارای فوائد و منافع زیادی است برای اشخاصی که درست فکر و تأمل کنند و معنی آنها را بفهمند .

در هر فصل که اعمال و آورده‌ها بیان نمایم وقایع مهم و مفید دیگری که واقع شده باشد بطور اختصار ذکر می‌کنم با خبری که از راه شرع رسیده باشد و آنچه مورد بحث و سخن زیاد باشد فروگذار و ترک می‌نمایم از بیم کسالت روان‌ها و ملول شدن خاطر‌ها که

هر کس نگاه کند به میل و رغبت زیاد بتواند مطالب را برابر اصول شرع و منطق عقلی بفهمد در این مجموعه که بنام ماهها می باشد ماه رمضان را بر سایر ماهها مقدم می دارم بجهاتی: مقدم بودن آن بر باقی ماهها در قرآن کریم ، برای زیادی اعمال عبادی در ماه مبارک رمضان که موجب قرب به مبدأ است بجهت این که ماه رمضان پیش آل محمد (ص) اولین ماه است در ملت اسلام .

برای این که ماههای حرام همه بعد از ماه رمضان می باشند غیر از ماه رجب که تنها ذکر شده والا باقی ماههای حرام پشت سر یکدیگر هستند : ذی قعدة الحرام ، ذی حجة الحرام ، محرم الحرام . بهمین جهات از ماه مبارک رمضان شروع نموده و باقی ماهها را به ترتیب بعد از ماه مبارک رمضان بیان می کنم تا تمام شود و از خداوند توفیق می طلبم .

ماه رمضان

از همه ماهها برتر است زیرا از پیغمبر اسلام (ص) نقل شده است که این ماه بهار اهل ایمان است مطابق خبر وارد از حضرت باقر و حضرت صادق علیهما السلام کسانی که ظاهر الصلاح بوده اند ماه مبارک رمضان را (مضار) نامیده اند یعنی ماهی که زنگ عبادت در آن زده می شود و مردمان عابد را برای عبادت مهیا و آماده می گرداند . در این ماه درهای بهشت باز و درهای جهنم بسته است و لشکر شیاطین در غل و زنجیر زندانی و محبوس هستند . حق تعالی در قرآن مجید این ماه را ماه خیر و برکت نامیده است . قرآن در این ماه بر پیغمبر (ص) نازل گردیده و خدا گواهی داده و فرموده است که يك شب از این ماه بر هزار ماه دیگر شرف و برتری دارد «ليلة القدر خير من الف شهر» . در شب اول این ماه هنگام غروب آفتاب غسل مستحب است و همچنین استهلال (جستجو برای دیدن ماه) هر کس ماه را ببیند مستحب است دعای استهلال بخواند و در شب، نیت روزه واجب است و باید بخواند نمازهای نافله که جمع آنها هزار رکعت از اول ماه تا آخر ماه است شروع بشود بقرتبی که از دو امام بزرگوار حضرت باقر (ع) و حضرت صادق (ع) روایت شده و در روز اول خواندن قدری از قرآن مستحب است و بعد راتا آخر قرآن بلکه هر سه شب يك مرتبه خواندن تمام قرآن مستحب است و همچنین مستحب است در شب اول ماه رمضان مباضعه بازن حلال تا بتواند روزه را بطور کامل و سالم بیایان رساند و همچنین در شب اول خواندن دعای افتتاح که در بسیاری از کتابهایی که در باره اعمال ماه رمضان نوشته شده است و مشروحاً ذکر شده . مستحب است روز اول رمضان شروع نماید به روزه واجب و بعد از نماز صبح دعای

مشهور از آل محمد (ص) که مخصوص بعد از هر نماز می باشد بخواند (یا علی یا عظیم الخ). در روز ششم رمضان خداوند تورات را بر موسی بن عمران نازل فرمود و در همین روز سال ۸۱ هجری از مردم بیعت گرفته شد برای ابوالحسن حضرت علی بن موسی الرضا (ع) آن روز را مسلمانها باید شادی نمایند و مسرور باشند و ققرا را اطعام کنند و صدقه بدهند و خدا را بسیار شکر گزارند چون که حق آل محمد (ص) ظاهر و دماغ منافقین به خاک مالیده شد. و روز دهم رمضان سال دهم بمشت که ۳ سال پیش از هجرت می باشد خدیجه ام المؤمنین دختر خویله ازدنیارحلت نمود خدا از او راضی باد و در بهشت برین او را مسکن و مأوی دهد. و روز دوازدهم رمضان انجیل بر حضرت عیسی بن مریم نازل گردید و در همین روز پیغمبر اسلام میان اصحاب عقد برادری برقرار نمود و خود آن حضرت هم با حضرت علی بن ابی طالب عقداخت بسته و برادر شدند. و در شب نیمه ماه رمضان غسل مستحب است و صد رکعت نماز نافله که در هر رکعتی سوره حمد یک مرتبه و سوره توحید ده مرتبه خوانده شود و این صد رکعت جدا از هزار رکعتی است که در قبل گفته شد، خیر صحیح در فضیلت این صد رکعت وارد است که ثواب و اجر زیاد برای خوانندگان دارد. و همچنین در نیمه ماه رمضان سال هجدهم بمشت که سال بدر است ولادت حضرت ابی محمد امام حسن مجتبی فرزند امیر المؤمنین علی بن ابی طالب می باشد و در همین روز در سال ۱۷۵ ولادت با سعادت آقای ما ابو جعفر محمد بن علی بن موسی جواد الائمه است که صدقه دادن و اطعام نمودن مستحب است و روز خوشحالی و شادی مؤمنین است.

حق تعالی را باید شکر بیحد نمود بواسطه ظاهر نمودن حق و اقامه و پاداری دین سید المرسلین به ولادت این بزرگوار و شب هفدهم رمضان شب بدر است که شب جدا شدن حق از باطل است، سرور و شادی اهل اسلام و مستحب بودن غسل همان طور است که در شب اول ماه گفته شد. و روز هفدهم جنگ بدر و آمدن ملائکه از جانب خدا برای یاری پیغمبرش محمد مصطفی (ص) و شکست و فرار اهل شرك و نفاق، و عزت و سربلندی اسلام و مسلمین و ذلت و پستی منافقین و روز عید و سرور مردم با ایمان است و انفاق صدقه زیاد بواسطه غلبه حق بر باطل مستحب مؤکد است. و در شب ۱۹ رمضان ثواب حج و عمره مقبوله برای روزه داران نوشته می شود و در این شب مولای متقیان حضرت علی (ع) ضربتی خورد که به رحلت آن جناب منتهی شد. غسل در این شب مانند شبهای قبل مستحب و همچنین صد رکعت نماز، استغفار و طلب آمرزش نمودن زاری و الحاح در تجدید و تشدید عذاب بر ظالمین بخصوص لعن بر قاتل حضرت علی (ع) باید تکرار شود و برای او طلب عذاب کنند. شب ۱۹ شبی است که حزن و اندوه اهل ایمان تجدید گردیده و افزون می شود. روز بیستم ماه رمضان سال هشتم

از هجرت روز فتح مکه است و برای مسلمانها و اهل ایمان روز عید و سرور و شادی است برای یاری کردن خداوند قادر متعال پیغمبر راو وفانمودن به وعده‌ای که به او داده بود حق ظاهر و غالب گردید و باطل مغلوب و نابود شد . در این روز از روی میل و رغبت فراوان باید خیرات به مساکین و اطعام به فقرا کرد و بر نعمت‌های فراوان حق تعالی شکر زیاد نمود . در شب ۲۱ رمضان پیغمبر خاتم سیر داده شد از مسجد الحرام تا مسجد اقصی و حضرت عیسی بن- مریم را بطرف آسمان بردند و حضرت موسی بن عمران قبض روح گردید و وصی او یوشع بن- نون نیز وفات یافت و در همین شب سال **چهارم** از هجرت مولا و آقای شیعیان حضرت امیر مؤمنان علی بن ابی طالب (ع) از دنیا رحلت فرمود ۶۳ سال از عمر شریف آن بزرگوار گذشته بود و حزن و اندوه آل محمد (س) و شیعیان ایشان تجدید گردید .

غسل در این شب و یک صد رکعت نماز مانند شب **نوزدهم** مستحب است ، و نیز صلوات بر محمد و آل او و کوشش فراوان در دعا و لعن‌های مکرر بر ظالمین و قاتلین امیرالمؤمنین (ع) و در شب ۲۳ امید شب قدر می باشد و در این شب خدا قرآن را به پیغمبر نازل فرمود .

هنگام غروب خورشید غسل مستحب است و یک صد رکعت نماز در هر رکعتی یک مرتبه حمد ده مرتبه « انا انزلناه فی لیلۃ القدر » خوانده شود و این شب را به نماز و دعا و توبه و استغفار باید اشتغال داشت و نباید خوابید . خواندن سوره مبارکه روم و عنکبوت در این شب بالخصوص مستحب است و دارای اجر و مزد زیادی باشد و شبی است که دارای عظمت و شرافت بی نهایت است و در شب **آخر ماه** رمضان نمازهای نافله که هزار رکعت بود تمام می شود و قرآن هم مستحب است ختم گردد و دعای وداع خوانده شود این شب پر برکت و دارای خیر و خوبیهای فراوان است .

سوال

روز اول ماه هنگام غروب خورشید مثل شب اول ماه رمضان که بیان نمودیم غسل مستحب است و همچنین موقع استهلال دعای رؤیت هلال را باید خواند لیکن در ماه شوال اول تکبیرها هنگام فراغت از نماز مغرب و آخر آن وقتی است که نماز عصر روز عید فطر را تمام کرده باشد لذا این تکبیرها پشت سرش نماز واقع خواهد شد (نماز مغرب و عشا شب عید، نماز صبح عید و نماز عید و نماز ظهر و عصر) شرح آن تکبیرها این است که بعد از سلام از هر نماز بگوید: **والله اکبر ، الله اکبر ، لا اله الا الله والله الاکبر والحمد لله علی ما-**

هدانا وله الشکر علی ما اولانا، از پینمبر خاتم این طور سنت شده و از حضرت باقر و حضرت صادق (ع) هم روایت گردیده و در اخبار زیاد ترغیب بر این کار شده است بعد از فراغت نماز مغرب مستحب است که سر را به سجده گذاشته و بگوید یا ذا الجود یا ذا الطول یا مصطفی محمد (ص) و ناصره صل علی محمد و آل محمد و اغفر لی کل ذنب اذنبته و نسیته انا وهو عندک فی کتاب مبین، و بعد صد مرتبه بگوید « اتوب الی الله » موقع گفتن این کلمات گناهانش را از نظر بگذرانند و بر آنها نادم و پشیمان باشند شاء الله آمرزیده می شود و در این شب عید دو رکعت نماز را بخواند از دنیا نمی رود در حالی که بین او و خدا گناهی باشد مگر این که خدا می آمرزد. خبرهای زیاد از امامان علیهم السلام رسیده که تحریر و تشویق نموده اند بر این که امشب را باید احیا داشت و نخواستید و کمر همت را محکم ببندید و از گناهان توبه نمایید و هر چه می خواهید از خدا بخواهید. از امیر المؤمنین علیه الصلوٰة والسلام نقل شده که در این شب هیچ نمی خواهید و تا صبح طلب آمرزش می نمود و حوائج خود را از خدا می طلبید و مزد کارگرها را **اول روز** شوال که عید فطر مسلمین است می داد و می فرمود عید فطر عید مؤمنین است برای خوشحالی آنها به قبولی حسنات و آمرزش گناهان و سیات از جانب مبدأ متعال بشارت داده می شوند به عطاهای بزرگ و بی مثال برای خواندن قرآن و دعاهای وارده و صبر بر گرسنگی و تشنگی در ماه رمضان و در این روز غسل نشانه پاکی از گناهان و توجه به مقام عظمت و جلال خواستن حاجات و اجابت دعوات می باشد. استعمال عطر و بوهای خوش و پوشیدن لباسهای پاکیزه و نو و بیرون رفتن به صحرا برای خواندن نماز عید در زیر آسمان مستحب است لیکن پیش از بیرون رفتن از منزل قدری غذا بخورد. بهترین خوردنیها شیرینی است و به اندازه کمی هم از تربت مولا و آقای شیعیان حضرت ابی عبد الله الحسین علیه السلام که در آن شفای از هر درد و مرضی است اما بقدری باشد که به مثقال نرسد و کمتر از یک مثقال باشد. خواندن نماز عید یا حضور امام علیه السلام واجب و تنها مستحب است و نماز عید دو رکعت بدون اذان و اقامه وقت آن موقعی است که سرخی پیش از آفتاب بر طرف شده و خورشید بیرون آمده باشد.

و این دو رکعت نماز عید دوازده تکبیر دارد (الله اکبر) که هفت تکبیر آن در رکعت اول است بدین ترتیب تکبیرة الحرام بگوید و بعد از قرائت حمد و سوره پنج تکبیر قنوت بخواند و در تکبیر هفتم به رکوع رود بعد از رکوع و سجود بر خیزد حمد و سوره بخواند چهار تکبیر بگوید و بعد از هر تکبیر قنوت بخواند و تکبیر پنجم را بگوید و به رکوع برود.

و در روز عید فطر دادن فطره (زکاة بدن) واجب است وقت ادای آن از اول طلوع فجر است تا وقتی که از نماز عید فارغ شود. در خبر صحیح وارد است هر کس تمکن و قدرت بردادن زکاة فطره داشته باشد و از مالش جدا نکند واجب را ضایع کرده و مرتکب معصیت و گناه شده و اشخاصی که فطره را از مال خودشان جدا کرده اند در وقت مذکور همانا ادای واجب نموده اجر و پاداش فراوان دارند. پرداخت با قدرت و اگر فقیری پیدا شد دادن فطره واجب است. مطابق نص صریح قرآن و رفتار پیغمبر اسلام (ص) که فرموده است بدادن فطره روزه کامل و تمام می گردد و شکر گزاری بر قبولی اعمال ماه مبارک است. اندازه فطره که از هر نفری باید به فقیر داده شود هفت رطل بقدادی به اندازه یک صاع می باشد. یا یک صاع از گندم یا جو یا برنج یا مویز هر کدام از اینها که بیشتر مورد نیاز و استعمال واقع می گردد نسبت به اوقات و بهتر از همه خرامست مطابق خبر صحیح وارد در این باب. روز اول شوال سال ۴۱ از هجرت خداوند قادر متعال فرعون این امت عمرو بن عاص را هلاک فرمود و اسلام و مسلمانها از شر آن خبیث راحت و آسوده گشتند بهمین جهت باید مؤمنین فرح و شادی زیاد نموده و مسرور باشند. و در روز نیمه شوال سال سوم هجرت جنگ احد اتفاق افتاد و در این واقعه شیر خدا و شیر رسول خدا سیدالشهدا حمزه پسر عبدالمطلب بن هاشم بن عبد مناف عموی پیغمبر خاتم بدرجه رفیعه شهادت رسید خدا از او راضی باد. در این جنگ اشخاصی که با پیغمبر صبر کردند جدا و تمیز داده شدند از کسانی که فرار نمودند و همچنین مردمان ضعیف الایمان (مستضعفین) و منافقین شناخته شده و رسوا گردیدند و برای مولای متقیان علی بن ابی طالب (ع) شرافت و امتیاز هائی حاصل شد که از آن جمله مدح جبرئیل امین در میان ملائکه مقربین بود به این بیان « لافتی الاعلی لاسیف الاذوالفقار » و رسول خدا محمد مصطفی (ص) درباره اش فرمود « علی اسد الله و اسد رسوله فی الدنیا و الاخره » و در این روز بسیار از مؤمنین به حضور انور پیغمبر خاتم شرفیاب شده و آن حضرت را به شهادت عمویش جناب حمزه تسلیت گفته و به اذیت و آزار مشرکین آن حضرت را دلداری دادند

... ..

ماه ذی قعدة

ماه حرام و بزرگی است در جاهلیت و در اسلام. و در روز ۲۳ مولا و آقای ما ابوالحسن علی بن موسی الرضا در زمین خراسان ولایت طوس وفات نمود. در سال ۲۰۳ هجری و روز ۲۵ روز رحمت پروردگار است بواسطه نزول کعبه و

دحوالارض در همین روز خداوند قادر متعال زمین را از زیر کعبه گسترش داد. این روز شریف و عظیم القدر است هر کس روزه بگیرد خداوند اجر و مزد ۶۰ ماه را برای او می نویسد. برابر خبر وارد از حضرت باقر و صادق علیهما السلام. روز دهم ذی قعدة در فضیلت و ثواب همچون روز اول است و در این روز عموی پیغمبر ابوطالب در حالی که هشتاد و اندی از عمر او گذشته بود بدرود حیات گفت خدا از اوراضی باد. پیغمبر درموت عموی خود خیلی محزون و اندوهناک گردید. تمام مردم مکه مطلع شدند و پیغمبر بعد از دعای ثنای پیغمبر در باره عمویش به مدینه هجرت فرمود.

ماه ذی حجه

از ماههای بزرگ و با عظمت می باشد در این ماه باید برای حج احرام بست و محرم گردید و فریضة حج را به جا آورد. روز عرفه و روز نحر و قربانی در همین ماه است. روز اول ماه سال دوم هجرت پیغمبر خدا، فاطمه زهرا سیده نساء عالمین را به امیر المؤمنین علی بن ابی طالب (ع) تزویج فرمود. روز سال نهم هجرت جبرئیل از جانب رب جلیل بر پیغمبر نازل و پیام الهی را بر گرفتن سوره برائت از ابی بکر و تسلیم نمودن به علی بن ابی طالب رسانید و این فرمان آسمانی دلیل بر مزول بودن ابی بکر و ولایت دادن به امیر المؤمنین از جانب پروردگار می باشد. روز هشتم یوم الترویه است روزی است که جناب مسلم بن عقیل دعوت خود را از جانب آقایش ابی عبدالله الحسین (ع) ظاهر نمود و مردم کوفه را به امامت آن بزرگوار دعوت فرمود و در این روز هنگام زوال خورشید یعنی موقعی که خورشید از وسط آسمان بگذرد هر حاجی که هفت مرتبه طواف نکرده باشد مطابق بیشتر از اخبار حج تمتع از او فوت شده. روز نهم عرفه است خداوند توبه آدم ابوالبشر را در این روز قبول فرمود و حضرت ابراهیم خلیل علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام در این روز متولد شد و همچنین ولادت با سعادت حضرت عیسی (ع) در این روز است و قبول توبه داود نیز در همین روز است. اشخاصی که در عرفات حضور داشته باشند بعد از نماز عصر تا غروب خورشید مطابق رفتار پیغمبر (ص) خواندن دعا مستحب است و همچنین زیارت حضرت سید الشهداء و خواندن دعای عرفه در جوار آن بزرگوار برای اشخاصی که نتوانسته اند در عرفات حضور بهم رسانند و برای ساکنین ولایات و شهرهای دیگر بیرون رفتن به صحرا و جمع شدن برای دعا مستحب است. و در این روز جناب مسلم بن عقیل به درجه رفیعہ شهادت رسید خدا او را بیامزد. روز دهم این ماه

عید اضحی است و قربانی بعد از خواندن نماز عید برای کسانی که استطاعت مالی دارند مستحب می باشد که گاو یا شتر یا گوسفند قربانی نمایند و گوشت آن را بر فقرا و مساکین و همچنین دولتمندان مسلمان تقسیم کنند. قربانی برای اشخاصی که اهل و ساکن خود منی هستند تابع روز بعد از عیدهم جایز است آن سه روز یازدهم و دوازدهم و سیزدهم است که ایام تشریق نامیده می شود. و برای مردمان شهرهای دیگر جایز نیست که از روز عید قربانی را به تاخیر بیندازند و خواندن نماز عید همان طور که در عید فطر بیان نمودیم مستحب است. و در این روز بعد از فراغت از نماز عید خوردن غذا مستحب است و نماز در این عید بواسطه قربانی مقدم می شود بر وقتی که روز عید فطر خوانده می شد. همان طور که در پیش بیان نمودیم برای مردمان شهرهای دیگر تعقیب ده نماز و برای خود اهل منی بعد از پانزده نماز گفتن تکبیرهای مذکور مستحب است. شروع بگفتن تکبیرها بعد از نماز ظهر می باشد. و تکبیرهای مستحبی که بعد از نمازهای مذکور باید گفته شود این است «الله اکبر، الله اکبر، لاله الا الله و الله اکبر و الحمد لله علی ما رزقنا من بهیمة الانعام» برای زنان و مردان گفتن این تکبیرات مستحب. و در روز نهمه ماه محاصره عثمان بن عفان واقع شد خانه اورامهاجرو انصار محاصره نموده بودند طلحه و زبیر از میان جمعیت به او می گفتند خودت را از خلافت خلع کن تا مردم از اطراف خانهات متفرق شوند. با آن که مشرف بر هلاکت بود این پیشنهاد را قبول نکرد. در روز هجدهم سال دهم هجرت در غدیر خم هنگام برگشتن پیغمبر با مردم از حجة الوداع رسول خدا تمام مردم را در آن مکان جمع فرمود و برای امامت ولایت مولا علی بن ابی طالب علیه الصلوة والسلام از آنها پیمان گرفت و امامت آن جناب را بر مردم مسلم گردانید و با آنها عهد و پیمان بست که به امامت ولایت مولانا ثابت و پایدار باشند. آن گاه خطبه خواند و موعظه فرمود بر فرمانبرداری خدا و رسولش مطابق آنچه در قرآن نازل شده مردم را امر نمود در پایان موعظه و نصیحت فرمود «من کنت مولاد فعلی مولاه اللهم و آل من والاه و عاد من عاداه و انصره من نصره و اخذل من اخذله» بعد از فرود آمدن از منبری که از جهاز شتران درست کرده بودند تمام مردم را امر فرمود به سلام نمودن بر حضرت علی بن ابی طالب امیر المؤمنین برای تهنیت و تبریک به مقام امیر المؤمنان اول کسی که تهنیت گفت عمر بن خطاب بود او گفت «بیخ بیخ لك یا ابن ابی طالب اصبحت مولائی و مولی کل مؤمن و مومن» حسان بن ثابت در این هنگام شعر خواند و تحیت گفت و همچنین شعرای زیادی شعرها سرودند و تهنیت گفتند. در پایان این امر عظیم جبرئیل از جانب رب جلیل نازل و آیه مبارکه «الیوم اکملت لکم

دینکم و اتممت علیکم نعمتی و رضیت لکم الاسلام دینا، را بر رسول خدا از طرف مبدأ تمثال فرات نمود بهمین جهت این روز عید بزرگی است چون خداوند سبحان حجت و خلیفه و جانشین پیغمبر خودش را معین فرمود اطاعت و فرمان برداری او را بر بندگان واجب نمود به شکرانه این موهبت عظمی و بزرگداشت این نعمت کبری روزه گرفتن امروز مستحب است و پیش از ظهر دو رکعت نماز بعد از شکر و ثنای پروردگار بر محمد (ص) و آل طیبین او زیاد صلوة فرستاده و صدقات و اطعام بر مساکین و فقرا بی اندازه باید نمود و در دلهای اهل ایمان شوق و شمع سرور و شادی وارد نمود برای این که گناهان آنها در این روز بخشیده شده است . و در همین روز سال ۳۴ هجرت عثمان بن عفان کشته شد در حالی که ۸۲ سال عمر داشت . او را از خانه اش بیرون کشیدند و بگوشه ای انداختند و هیچکس از ترس و خوف مهاجرین و انصار جرأت نکرد او را دفن کند تا این که بعد از سه روز بخیله زیاد پنهان از مردم در (خش کوکب) دفن شد . هنگامی که معاویه به خلافت رسید آن قبرستان را به قبرستان مسلمین وصل نمود . و در هین روز مردم با امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه الصلوة والسلام به خلافت بیعت نمودند و امر خلافت ظاهری و باطنی به آن حضرت رجوع گردید و مردم با میل فراوان و رغبت زیاد به آن جناب بیعت نمودند . و در این روز موسی بن عمران علیه السلام بر ساحران غلبه نمود و سحر آنها را باطل فرمود . خداوند عزوجل فرعون و لشکر و پیروان او را که از اهل کفر و نفاق بودند رسوا ساخت . حضرت ابراهیم خلیل در این روز از آتش نجات یافت . خداوند قادر متعال آتش را برای او سرد و بی ضرر گردانید به تصریح آیات قرآنی « قلنا یا نار کونی بردا و سلام علی ابراهیم الخ » و موسی بن عمران یوشع بن نون را به وصایت برگزید و نصب فرمود و به فضیلت و دانشمندی او را در حضور مردم ستود . و حضرت عیسی شمعون صفا را وصی خود گردانید . سلیمان بن داود در باره آصف بر خیا و فضل او شرح مسبوطی ایراد فرمود و او را وصی و جانشین خود گردانید و مردم را بر این کار شاهد گرفت روز بزرگ و پربرکتی می باشد . در روز ۲۴ حضرت پیغمبر خاتم (ص) با نصاری نجران مباحله کرد در حالی که با آن حضرت جز علی بن ابی طالب و فاطمه زهرا و حسن و حسین علیهم السلام کس دیگری نبود . و حضرت امیرالمؤمنین در این روز انگشتر خود را به فقیری صدقه داد و در باره اش آیه قرآن نازل گردید . روز ۲۵ ماه حضرت امیرالمؤمنین و همسرش فاطمه زهرا علیهما السلام به مسکین و یتیم و اسیر صدقه دادند سه قرص نان جو و با این که خودشان روزه دار بودند به آب گرم روزه گشودند بدون افطار و سحری روز بعد را روزه گرفتند سوره هل اتی در شان و فضل ایشان (امیرالمؤمنین و فاطمه

و حسن و حسین (ع) نازل گردید . و در روز بیست و ششم عمر بن الخطاب ضربت خورد .
و در روز بیست و هفتم سال ۲۱۲ ولادت با سعادت ابی محمد امام حسن عسکری علیه السلام
است . و در روز بیست نهم و سال بیست سوم از هجرت عمر بن الخطاب قبض روح گردید .

ماه محرم الحرام

در جاهلیت زمان پیش از طلوع اسلام مردم این ماه را حرام می گفتند و خیلی
زیاد این ماه را با عظمت و بزرگ می دانستند اسلام هم همان رویه را تصدیق و امضاء
نمود . روز اول محرم خداوند دعای حضرت زکریا را اجابت فرمود و روز سوم
محرم حضرت یوسف علی نبینا و علیه السلام از چاهی که برادران او را در میان آن
انداختند خلاصی یافت و بیرون آمد، بر ابراهیم زیاد و صریح قرآن . و در روز پنجم حضرت
موسی بن عمران علیه السلام از دریا عبور نمود . و روز هفتم خداوند در کوه طور سینا با حضرت
موسی علیه السلام تکلم کرد (و کلم الله موسی تکلیما) . و به روز نهم محرم پروردگار عالم حضرت
یونس را از شکم ماهی بیرون آورد و نجات داد . و در روز دهم مولا و آقای ماضیعیان حضرت
ابی عبدالله الحسین علیه السلام سال ۶۱ از هجرت بدرجه رفیعۀ شهادت رسید این روزی است
که حزن و اندوه آل محمد (ص) و شیعیان ایشان تجدید می شود . از حضرت باقر (ع) و حضرت
صادق (ع) روایت شده به اجتناب و دوری از خوردن طعام و آب زیاد بلکه شیعیان باید
مصیبت زده باشند و اقامه عزای نمایند و تا زوال خورشید از خوردن طعام و نوشیدن آب
خودداری کنند و بعد از زوال خورشید هم غذا طبخ نکنند مثل غذای اهل مصیبت مانند شیر
و ماست و سبزی میل نمایند . زیارت مشاهده مشرفه و قیورائمه (ع) در روز عاشورا مستحب
است و هم چنین صلوة زیاد بر محمد و آل او علیهم السلام و تضرع و زاری و لعنت بردشمنان
ایشان مستحب می باشد . روایت شده است هر کس حسین بن علی علیه السلام را در روز عاشورا
زیارت کند مثل اینست که خدا را در عرش زیارت کرده باشد و نیز روایت شده هر کس
زیارت کند حضرت ابی عبدالله الحسین را و شب را در حرم و نزد قبر آن بزرگوار بیتیوته
کند خداوند او را روز قیامت محشور می گرداند در حالی که به خون آن حضرت آغشته باشد
و در ردیف اشخاصی است که با سیدالشهداء بدرجه شهادت رسیده باشد و هم چنین روایت
شده هر کس در روز عاشورا حضرت سیدالشهداء را زیارت کند خداوند عالم گناهان گذشته و
آینده او را می آمرزد . و نیز روایت گردیده هر کس می خواهد حق رسول خدا و علی -
مرتضی و فاطمه زهرا را ادا کند باید قبر حسین علیه السلام را در روز عاشورا زیارت نماید .

در روز هفدهم محرم عذاب بر اصحاب فیل نازل گردید و نتوانستند مکه و خانه خدا را خراب کنند . در شب پنجشنبه بیست و یکم ماه محرم سال سوم هجرت فاطمه زهرا دختر رسول خدا را به خانه مولای متقیان امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام بردند در حالی که عمر آن بانو شانزده سال بود . روز بیست و پنجم سال نود چهارم ابی محمد زین العابدین علی بن الحسین (ع) وفات نمود .

ماه صفر

روز اول این ماه سال یکصد و بیست یک زید بن علی بن الحسین شهید گردید و حزن و اندوه آل محمد تجدید شد . روز سوم همین ماه سال ۶۴ هجری مسلم بن عقبه درب کعبه را سوزانید و به دیوارهای کعبه آتش افکند و آتش شعله‌ور گردید در حالی که عبدالله پسر زبیر در آنجا متحصن بود و مسلم بن عقبه از جانب زید بن معاویه بن ابی سیفان برای جنگ با او مامور شده بود . در روز بیستم این ماه حرم و اهل بیت سید الشهداء حسین بن علی علیه السلام از شام به مدینه رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم برگشتند و همان روز جابر بن عبدالله انصاری که یک نفر از صحابه پیغمبر خاتم است از مدینه برای زیارت قبر آقا و مولای خود اباعبدالله (ع) به کربلا وارد شد و او اول کسی است از مردم که قبر حسین بن علی را زیارت نمود . دو شب از ماه صفر باقی بود که رسول خدا محمد مصطفی صلی الله علیه و آله وفات نمود و در مثل همین روز سال ۴۹ از هجرت وفات ابی محمد حسن بن علی بن ابی طالب علیه السلام بوده است ،

ماه ربیع الاول

اول ماه شب پنجشنبه سال سیزدهم از بعثت رسول خدا از مکه به مدینه هجرت فرمود و حضرت امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب در جای پیغمبر میان رختخواب او خوابید و خودش را فدای پیغمبر قرارداد و مواسات و مواخات را تکمیل نمود و خداوند پیغمبر را از شر دشمنان نجات داد و امیرالمؤمنین با این عمل فضیلت دنیا و آخرت را جامع و دارا گردید خداوند در قرآن مجید علی بن ابی طالب را بسبب این کار مدح فرمود . این شب دارای فقر عظیم و شرافت فراوانی می باشد باید ادا نمودن و پیروان آن جناب اظهار فرح و انبساط و سرور و شادی نمایند . و صبح آن روز مشرکین به تعقیب رسول خدا تا

در غار آمدند خداوند قادر متعال آن حضرت را از نظر آنها مستور فرمود و پنهان داشت اما ابی بکر ابن ابی قحافه که با پیغمبر در میان غار بود و اظهار جزع و ناراحتی می کرد به گمان این که مشرکین به آنها خواهند رسید و دستگیرشان خواهند کرد پیغمبر او را امر به سکوت داد و با رفیق و مدارا او را تقویت به وعده نجات از مشرکین و به سلامت رسیدن به مدینه در این هجرت فرمود به همین جهت باید امتان پیغمبر آخر الزمان و شیعیان امیرالمؤمنان فرح و انبساط را تجدید و غم و اندوه را از خود دور کنند زیرا رسول خدا از شر و مکر دشمنان خلاص شده و بیاری و تائید الهی مؤید و موفق گردیده و این روز روز حزن و اندوه دشمنان آن بزرگوار می باشد. بعد از سه شبانه روز پیغمبر از عاری که در کوه نزدیک مکه واقع است و به نام ثور نامیده می شود بیرون آمد و رهسپار مدینه گردید روز دو شنبه دوازدهم ربیع الاول وارد آن شهر شد و روز چهارم آن ماه حضرت ابی محمد امام حسن عسکری علیه السلام وفات فرمود و خلافت ولایت به حجت عصر منتقل شد. روز دهم این ماه پیغمبر با خدیجه ام المؤمنین دختر خویند در حالی که آن حضرت ۲۵ سال و خدیجه چهل سال داشت تزویج فرمود و مثل همین روز وقتی که آن جناب ۸ ساله و سال هشتم عام القیل بود عبدالمطلب جد آن حضرت وفات نمود خدا از او راضی باد و رحمتش فرماید. روز دوازدهم همین ماه هنگام زوال خورشید قدم به مدینه گذاشتند و در مثل همین روز سال ۱۳۲ از هجرت دولت بنی مروان به آخر رسید و منقضی شد. و روز چهارم دهم ماه سال ۶۴ هجری یزید بن معاویه بن ابی سفیان که خدا عذاب او را زیاد کند در حالی که ۳۸ سال داشت به هلاکت رسید اهل ایمان باید در این روز فرح و شادی و سرور خوشحالی زیاد داشته باشند. و در مثل همین روز سال چهار صد و هفت حرم سیدالشهداء حسین بن علی (ع) سوخت و در روز هفدهم هنگام طلوع فجر روز جمعه عام القیل ولادت باسعادت سرور انبیاء محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم است روز شریف و بزرگ و دارای برکت فراوان است و همیشه اوقات مردمان صالح از آل محمد در هر زمان قدر این اوقات شریف را می دانستند و حق و حرمت او را مراعات می کردند و به میل و رغبت روزه می گرفتند. از آنکه علیهم السلام روایت شده فرموده اند که هر کس روزه هفدهم ماه ربیع الاول را که روز ولادت آقا و مولای ما محمد (ص) رسول خداست روزه بگیرد به امر خداوند ثواب روزه یک سال در نامه عملش می نویسند. صدقه دادن در این روز و اصرار داشتن به زیارت مشاهد مشرفه و وسائل شادی و خوشحالی اهل ایمان و مسلمانها را فراهم نمودن از مستحبات بشمار می رود.

ماه ربیع الاخر

روز دهم از این ماه سال ۲۳۲ از هجرت ولادت حضرت ابی محمد حسن بن- علی بن محمد بن علی الرضا علیه السلام می باشد روز با شرافت و عظیم الیرکة است . در روز دوازدهم از این ماه سال اول از هجرت نمازهای چهار رکعتی در سفر به دو رکعت تبدیل شد یعنی حکم نماز سفر از حضر جدا شد .

ماه جمادی الاولی

روز نیمه این ماه سال ۶۳ از هجرت ولادت ابی محمد علی بن الحسین زین العابدین علیه السلام می باشد روز بسیار شرافتمند و با عظمت است روزه گرفتن و خیرات و صدقات به فقرا و مساکین مستحب است. در همین روز و همین سال بصره بوسیله قشون اسلام فتح و گشوده شد نصرت و یاری از جانب خدای کریم برای مولا و آقای ما امیرالمومنین (ع) رسید .

ماه جمادی الاخر

روز سوم این ماه سال ۱۱ از هجرت سیده نساء فاطمه زهراء دختر رسول خدا سلام الله علیها وفات یافت . روزی است که حزن و اندوه مومنین تازه می گردد . روز نیمه ماه سال ۷۳ از هجرت عبدالله بن زبیر بن عوام که ۷۳ سال داشت به قتل رسید و در روز بیستم ماه و گذشتن شش ماه از بعثت رسول خدا ولادت فاطمه زهرا سلام الله علیها است روزی است بسیار شریف و با عظمت می باشد.

[در جنات الخلود و بعضی از ماخذ دیگر سال پنجم یا دوم هجری ذکر شده است . مترجم]

سرور و شادی فرح و خوشحالی اهل ایمان تجدید و تازه می گردد در این روز به میل و رغبت خیرات و صدقات بر فقرا و مساکین مستحب است . روز ۲۴ سال سیزدهم از هجرت ابی بکر بن ابی قحافه از دنیا رفت و عمر بن خطاب با وصیت ابی بکر به جای او نشست و امور مسلمین به او واگذار گردید .

ماه رجب

این ماه آخر ماههای حرام در سال است بترتیبی که در پیش بیان کردیم که اول ماههای حرام ماه رمضان را دانستیم . ماه رجب بسیار بزرگ و دارای خیر و برکت فراوان است . پیش از اسلام و در زمان جاهلیت خیلی این ماه را عظیم و بزرگ می دانستند در اسلام هم شرف و عظمت ماه رجب تاکید شده و این ماه رجب را (شهر الاضم) هم می نامیدند جهت تسمیه آن به اسم (گنک) این طور بیان شده که در این ماه جنگ و جدال و ریختن خونها دیده نمی شد و صدای حرکت نیزه و سپر و شمشیر و شیهه اسبان و رجز خواندن مردان هنگام اجتماع و روبرو شدن به گوش نمی رسید و شنیده نمی گردید . روزه گرفتن در این ماه مستحب است از امیرالمومنین علی بن ابی طالب صلوات الله وسلامه علیه روایت شده که آن حضرت این ماه را روزه می گرفت و می فرمود رجب ماه من است و شعبان ماه رسول خدا و رمضان ماه خدا . روز اول ماه ولادت با سعادت مولا و آقای ما ابی جعفر محمد بن - علی الباقر است . روایت شده که جابر جعفی (به ضم ج) گفت ابو جعفر محمد بن علی (ع) روز جمعه نهم ماه رجب سال ۵۷ هجرت ولادت یافته هر کس از اول ماه تا هفت روز پشت سر یکدیگر روزه بگیرد هفت در جهنم بر روی او بسته می گردد و هر کس هشت روز روزه بگیرد هشت در بهشت بر روی او گشوده می شود . اگر پانزده روز از ماه رجب را روزه بگیرد آنچه از خدا بخواهد و طلب کند با عطا می شود هر کس تمام ماه را روزه بگیرد خداوند کریم او را از آتش آزاد و حاجتهای دنیا و آخرت او را بر می آورد و ناهش در ردیف صدیقین و شهداء نوشته و ثبت می گردد . این اجرو مرزها وقتی به انسان عطا می شود که مؤمن و از گناهان کبیره دوری کرده باشد همان طور که حق متعال در قرآن مجید می فرماید « انما یتقبل الله من المتقین » و برای عمره مفرده در این ماه فضل کثیر و ثواب کبیر است . مطابق روایات و اخبار زیاد زیارت حضرت ابی عبدالله حسین (ع) در روز اول ماه رجب مستحب است از حضرت صادق (ع) روایت شده است که آن بزرگوار فرموده اند هر کس قبر حسین بن علی (ع) را در روز اول ماه رجب زیارت کند خداوند او را مسلم می آرمزد و هر کس قادر نباشد و نتواند در این روز ابی عبدالله حسین (ع) را زیارت کند به مشهد یک نفر دیگر از امامان حاضر شود و زیارت نماید اگر این هم ممکن نشد و میسر نگردد بطرف ائمه علیهم السلام اشاره نماید و سلام کند و عرض ارادت تامی تواند سعی و کوشش کند در بجا آوردن کارهای خیر و خوب . و روز سوم ماه سال ۲۵۴ هجرت حضرت ابی الحسن بن علی بن محمد

صاحب‌المسکری (ع) در حالی که ۴۱ سال از عمر شریف آن حضرت گذشته بود از دنیا رحلت فرمود .

در روز نهمه ماه رجب و گذشت پنج ماه از هجرت ، پیغمبر خاتم دخترش زهرا را که ۱۳ ساله بود برای امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب (ع) به عقد نکاح در آورد. روزه گرفتن در این روز و رفتن به زیارت مشاهده مشرفه برای اهل ایمان و اسلام مستحب است و نیز خواندن دعای ام داود که در کتابهای علمای امامیه رضوان الله علیهم اجمعین مشروحاً نوشته و بیان گردیده است و چون بامقصد ما که اختصار است مناسبت نداشت از درج و نوشتن آن در این کتاب صرف نظر گردید. و در این روز سال دوم هجرت قبله از بیت المقدس به کعبه تحویل و تبدیل گردید در حالی که مردم مشغول خواندن نماز عصر بودند امر به برگرداندن روها از بیت المقدس به جانب کعبه شد [فول وجهك شطر المسجد الحرام... الخ] و بعضی از نماز عصر به جانب بیت المقدس و بعضی دیگر به جانب کعبه خوانده شد . و در روز ۲۲ ماه سال ۶۰ از هجرت معاویه بن ابی سفیان در حالی که ۷۸ سال داشت هلاک شد از این جهت شادی و خوشحالی اهل ایمان تجدید و حزن و اندوه اهل کفر و طغیان زیاد می شود . روز ۲۵ ماه سال ۱۸۳ از هجرت حضرت ابی الحسن موسی بن جعفر (ع) در زندان سندی - شاهک که خدا او را لعنت و عذابش را زیاد کند در ۵۵ سالگی از دنیا رحلت نمود ، بهمین جهت در این روز ماتم و اندوه آل محمد (ص) تجدید شد . در روز ۲۷ این ماه حضرت محمد بن عبدالله (ص) به پیغمبری برگزیده و مبعوث گردید اشخاصی که توفیق روزه گرفتن این روز را پیدا کنند و روزه بگیرند خداوند عزوجل ثواب و اجر شصت سال روزه برای آنها می نویسد . از حضرت صادق و حضرت باقر علیهم السلام روایت شده است هر کس روز ۲۷ ماه رجب ۱۲ رکعت نماز کند و در هر رکعتی یک مرتبه حمد و سوره یاسین را قرائت کند بعد از نماز در تعقیب سه مرتبه سوره فاتحه و هر یک از معوذات سه گانه را (قل یا ایها الکافرون - قل اعوذ برب الفلق و قل اعوذ برب الناس) چهار مرتبه بخواند و بعد بگوید سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر ، و بعد از آن بگوید الله الله و لا اشرک شیئاً ، و چهار مرتبه بگوید آن وقت هر چه می خواهد از خدا بخواهد اجابت می شود مگر بر ضرر مردم مؤمن یا بر قطع رحم باشد . این روز بسیار شریف و دارای خیر برکت فراوان و بزرگ می باشد در این روز صدقه دادن به فقرا اطعام و خیرات بر مساکین شرف و شادی نمودن و دلهای اهل ایمان را شاد و مسرور ساختن مستحب است .

ماه شعبان

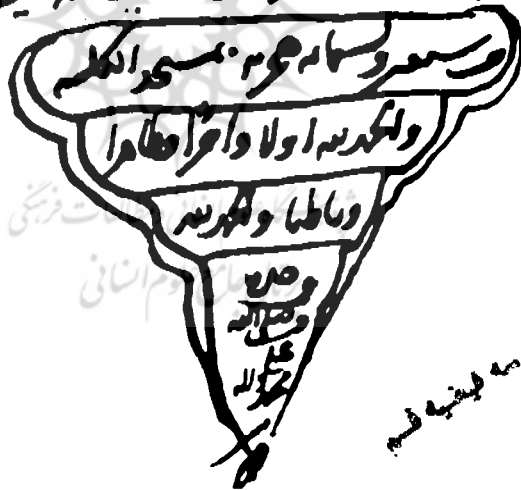
ماه بسیار بزرگ و شریفی می باشد روزه گرفتن ۶ روز از این ماه از طریق و مستحبات پیغمبر خاتم (ص) است و در روز دوم ماه سال دوم از هجرت و جوب روزه ماه رمضان از جانب پروردگار بر پیغمبر نازل شد و روز ماه رمضان واجب گردید . روز پنجمین سوم ماه شعبان ولادت باسعادت حضرت سیدالشهداء حسین بن علی (ع) است روزه گرفتن در این روز ثواب بسیار و اجر بی شمار دارد . و در شب نهمه ماه سال ۲۵۴ از هجرت ولادت با شرافت مولا و آقای ما صاحب العسر و الزمان واقع شد . غسل و احیاء داشتن این شب به نماز و دعا و زیارت حضرت سیدالشهداء (ع) مستحب است . از حضرت باقر و حضرت صادق (ع) روایت شده که آن دو بزرگوار فرموده اند شب نیمه شعبان منادیی از جانب اقی اعلی ندا می کند و به زیارت کنندگان حسین بن علی علیهم السلام می گوید برگردید که گناهان شما آمرزیده شد ، خدا پروردگار شما و محمد مصطفی (ص) پیغمبر شماست آنهایی که در این شب قدرت و استطاعت رفتن زیارت سیدالشهداء نداشته باشند یک نفر دیگر از ائمه اطهار زیارت نمایند و در صورتی که اینهم مقدور نباشد به جانب ائمه اشاره کنند و این شب را به نماز و دعا احیاء بدارند و بخوابند از حضرت امیرالمؤمنین علی (ع) روایت شده که آن حضرت در سه شب از سال نمی خوابید یکی شب ۲۳ رمضان می فرمود امشب امید قدراست . دوم شب عید فطرمی گفت امشب اجرت و اجر و مزد مزدور داده می شود باید بیدار بود . سوم شب نیمه شعبان که در این شب تمام کارهای جهان آفرینش مطابق حکمت خالق حکیم از یکدیگر جدا و امتیاز داده می شوند تمام مردم مسلمان و کلیه ملتگاهی که دارای کتاب آسمانی هستند شب نیمه شعبان را بزرگ دانسته و می دانند . از امام جعفر بن محمد الصادق (ع) روایت شده که آن حضرت می فرمود هر وقت شب نیمه شعبان برسد خداوند به ملائکه اذن می دهد بیایند به زمین و در های بهشت را می گشایند و دعا های بندگان را اجابت می فرمایند و باید هر یک از بندگان خدا چهار رکعت نماز بخواند در هر رکعتی یک مرتبه سوره حمد و صد مرتبه سوره اخلاص بخواند و هر وقت که از نماز فارغ شد دستها را برای دعا بگشاید و بگوید *اللهم انی الیک فقیر و بک عائد و منک خائف مستجیر رب لا تبدل اسمی ولا تتیر جسمی اعوذ بفقوک من عقابک و اعوذ برضاک من سخطک و اعوذ برحمتک من عذابک انت کما اثنیت علی نفسک و فوق ما یقول القائلون اسالک ان تصلی علی محمد و آل محمد و اقل بی کذا و کذا* و حاجات خودش را از خدا بخواند همانا خداوند منان با جود فراوان و کرم زیاد می باشد و روایت شده هر کس شب نهمه شعبان این نماز را بخواند خداوند گناهان او را می آمرزد

وحاجتهای او را برمی آورد و آنچه سؤال کند عطا می نماید .
صلی الله علی محمد و آل محمد خاتم انبیاء وسلم تسلیماً کثیراً برحمتک یا ارحم الراحمین .

انتم کما اثبتت علی نفسک و فوق ما یقولون انما یقولون اساکر انما یقول علی محمد
و آل محمد و اهل بی کذا و کذا و سایر حواصی فان الله تعالی جواد کرم و زوی
ان من صلی بینه الصلوة فی لیلۃ المصفر من شعبان عفو الله له ذنوبه و نسی
حواله و اعطاه سوله و علی الله علی محمد و آل محمد خاتم انبیاء و سلم تسلیماً
کبیراً برحمتک یا ارحم الراحمین . و کان القوام من سوره هجرت
الجزان یوم الثمانین من شهر جماد الاول سنه عین

رسالة من شيخنا الفقيه
میرزا محمد باقر
القمي و قد كتبت
في شهر رجب سنة
١٢٤٠ هـ

طبع در ١٢٤٠

و قد كتبت في شهر رجب سنة ١٢٤٠ هـ

فراغت از نوشتن این رساله حاصل شد روز سوم ماه جمادی الاول سال
۹۷۸ از هجرت در مسجد الکلییه . حمد و ستایش خداوند را در اول و آخر و ظاهر
و باطن و درود بی پایان بر محمد و آل او باد .